

Datum
2019-05-21**Kommunledningsförvaltningen**Jan Häggkvist
0221-251 11
Jan.Haggkvist@koping.se

Kommunstyrelsen

Bildande av en bolagskoncern och bolagisering av tekniska kontoret

Beslutsunderlag

Förstudie avseende bolagisering och koncernbildning, PwC

Bakgrund

Köpings kommun äger direkt och indirekt samtliga aktier i Köpings Bostads AB, Köpings Kabel-TV AB, KBAB Service AB och Västra Mälardalens Energi & Miljö AB. Syftet med kommunens ägande av bolag är att dessa tillsammans med kommunens övriga verksamheter ska skapa nytta för kommunen och dess invånare samt medverka i utvecklingen av kommunen. Bolagen står för en stor del av de kommunala tillgångarna och tillsammans svarar de för en stor del av kommunkoncernens totala balansomslutning.

Ärendet

Syftet med koncernbildningen är främst att skapa bättre förutsättningar för att leda, styra och kontrollera bolagen i koncernen. Koncernbildningen förväntas tydliggöra ägarrollen och ge en förstärkt ägarstyrning samt skapa bättre möjligheter för en mer samordnad och samlad hantering av bolagen. Detta innebär ökade möjligheter till effektivisering, samverkan, transparens och stärker kommunkoncernen långsiktigt finansiellt.

Genom koncernbildning möjliggörs en mer effektiv och ändamålsenlig styrning av bolagen utifrån de övergripande målen i kommunen, en gemensam och enhetlig rapportering och konsolidering i koncernen samt uppföljning av mål och ekonomiska rapporteringar av dessa verksamheter. Sedan 2013 gäller nya regler i kommunallagen om kommuners ägarstyrning av bolag och det är angeläget att styrning och kontroll fyller såväl kommunallagens som medborgarnas krav på att Köpings kommun bedriver en effektiv och samhällsnyttig verksamhet oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform.

Kommunens roll som ägare blir tydligare då Moderbolaget blir ett samlat forum för att samordnat hantera ägarrollen och styrningen av bolagen. Moderbolaget

Datum
2019-05-21

kommer efter aktieöverlåtelsen att fungera som ett holdingbolag vars funktion består i att äga aktierna i de förvärvade bolagen och Moderbolaget kommer således inte ha någon egen verksamhet utöver koncernsamordningen.

Moderbolaget är i sig ett medel för Köpings kommun att leda verksamheten i koncernen där bolagets ledning ges rollen som koncernledning och har att svara för att bolagen i koncernen drivs enligt kommunens mål och direktiv.

En stor del av landets kommuner har sedan tidigare organiserat sina aktiebolag i en äkta bolagskoncern med ett moderbolag som ägare. Ursprungligen så bildades koncernerna utifrån skattemässiga motiv, men på senare år så är motiven även att stärka ägarstyrningen och få en bättre helhetssyn på den samlade verksamheten i kommunen och dess bolag.

Kommentar angående nackdelar vid koncernbildning

De nackdelar som lyftes fram i förstudien avsåg främst transparens och otydlighet i roller och ägarstyrningen samt merkostnaden för att förvalta ett moderbolag. De nackdelar som är kopplade till transparens och otydliga roller och styrning åtgärdas med tydliga principer och regler som klargör öppenhet, rapportering, dialog samt roller och styrning. Detta kan snarare skapa en tydligare och bättre styrning och ökad transparens.

Den merkostnad som kommer av förvalta ett moderbolag innefattar arvoden till styrelse, revisorer samt redovisning och administration. Kostnaden bör uppvägas av ökad samordning och effektivitet samt förbättrad styrning och måluppfyllelse.

Process för koncernbildning

Processen för koncernbildningen kan se ut enligt nedan:

1. Ett nytt bolag bildas – Moderbolaget
2. Kommunen säljer sina aktier i de helägda bolagen för bokförda värden i kommunens redovisning.
3. Moderbolaget köper aktierna och betalar genom att en lånerevers upprättas.
4. En kvittningsemission genomförs i Moderbolaget och lånereversen övergår i ett aktieinnehav i bolaget. Emissionen sker till överkurs.
5. Det slutliga resultatet innebär att stadens redovisning är oförändrad – en balanspost avseende aktier i dotterbolag omvandlas till en balanspost i Moderbolaget till samma belopp, ingen resultat effekt.
6. I Moderbolaget så har man tillgångar i form av aktier i dotterbolag och ett eget kapital på skuldsidan.

Datum
2019-05-21

Förutsättningar utifrån lagstiftning

Förutsättningar för att bilda en koncern styrs främst av de skattemässiga reglerna. När det gäller de redovisningsmässiga reglerna så finns det inga hinder eller negativa effekter. Övrig lagstiftning som kan ha påverkan på en koncernbildning är främst de Eu-rättsliga reglerna om otillåtna statsstöd. Vår bedömning är att dessa transaktioner ej strider mot dessa regler.

De skattemässiga regler som man behöver ta hänsyn till vid en koncernbildning är avdragsrätten för skattemässiga underskott vid en ägarförändring. Vid genomgång av bolagens deklarationer påvisar det att det finns skattemässiga underskott om ca 24 mkr i Köpings Bostads AB (KBAB). Detta innebär att köpeskillingen för KBAB måste anpassas så att bolaget behåller detta underskott dvs ett pris som är hälften av underskottet, 12 mkr. Detta innebär även att en koncernbidragsspärr uppkommer i koncernen under fem år för KBAB, vilket innebär att underskottet inte kan kvittas mot koncernbidrag från det nya moderbolaget (Köpings Stadshus AB) och det nya systerbolaget (Västra Mälardalens Energi & Miljö AB) under denna tid. Detta är troligtvis inget som planeras för KBAB under denna 5-års period.

En annan skatteregel som börjar gälla från den 1 januari 2019 är ränteavdragsbegränsningen. Denna nya skatteregel kan få negativa effekter vid en koncernbildning. Vid en översiktlig genomgång av bolagens finansiella ställning och resultat så finner vi att det uppstår en negativ effekt på dessa regler vid en eventuell koncernbildning.

Den negativa effekt som uppkommer vid en koncernbildning jämfört med en oförändrad struktur rör KBAB som enligt de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna riskerar att hamna i en situation där man får

Datum
2019-05-21

betala skatt på ej avdragsgilla räntenetton trots att man redovisar skattemässiga underskott.

Vid en tillämpning av de nya reglerna på 2018 års siffror för KBAB så har bolaget ett negativt räntenetto på 18 721 tkr. Avdragsunderlaget blir ca 52 547 tkr vilket ger avdrag med 15 764 (30 % av 52 547). Ej avdragsgillt räntenetto blir då 2 957 tkr (18 721 - 15 764). Då bolaget redovisar ett underskott på 24 167 tkr så kan vid nuvarande struktur återläggningsposten 2 957 tkr kvittas mot underskottet. Vid en koncernbildning blir underskottet (förutsatt att man klarar beloppsspärren) i KBAB koncernbidragsspärrat mot koncernbidrag från nya moderbolaget och VME AB. Detta innebär att om KBAB efter koncernbildningen redovisar ej avdragsgilla räntenetton så kan dessa inte mötas av underskott som är koncernbidragsspärrade. Det innebär att KBAB får betala skatt på ej avdragsgillt räntenetto trots att man har skattemässiga underskott. Baserat på 2018 års siffror skulle då skatt att betala bli ca 633 tkr (21,4 % av 2 957). Detta är en följd av hur turordningsreglerna är utformade vad gäller avdrag för underskott och avdrag för negativa räntenetton.

Det kan nämnas att Svensk Näringsliv i en hemställan till finansdepartementet nu i april 2019 begärt lagändring i denna del. Huruvida hemställan leder till ändrad lagstiftning är något som framtiden får utvisa.

Utöver denna översiktliga analys, som påvisade en direkt negativa effekt, så bör man även göra en långsiktig analys över de framtida effekterna för bolagen i koncernen, då detta påverkas av bolagens upplåningsbehov, resultatnivåer, ränteutveckling m m.

Ägarstyrning

I formell mening är det kommunfullmäktige som utövar ägarstyrningen över kommunens bolag. Detta sker genom att kommunfullmäktige utser styrelse och lekmannarevisorer, godkänner bolagsordning samt utfärdar ägardirektiv (specifika och generella ägardirektiv).

Bolagen ska också efterhöra kommunfullmäktiges uppfattning i väsentliga frågor och i frågor av principiell karaktär. Från och med 2013 ska kommunfullmäktige även på förslag av kommunstyrelsen besluta om nödvändiga åtgärder hos bolag som agerat i strid med det fastställda kommunala ändamålet eller som inte bedrivit kompetensenlig verksamhet.

Koncernbildningen påverkar inte Kommunfullmäktiges lagstadgade ansvar för aktiebolagen som kvarstår oavsett hur en bolagskoncern organiseras. Enligt 10 kap 3 § kommunallagen ska fullmäktige, då en kommun lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag:

Datum
2019-05-21

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,

Sammanfattning

Kommunledningsförvaltningen ser positivt på en koncernbildning och därigenom överföra ägandet av kommunens helägda aktiebolag till ett likaledes nybildat helägt aktiebolag (Moderbolaget). På så sätt får kommunen såväl en aktiebolagsrättslig som skatterättslig koncern med ett moderbolag och fyra stycken direkt och indirekt ägda dotterbolag (Dotterbolagen). Genom koncernbildning blir kommunens bolagsstruktur tydligare och det skapas möjligheter till en bättre och mer samlad hantering av bolagen och en tydligare ägarstyrning.

Med anledning negativ effekt av nya lagstiftning från 1 januari 2019 som begränsar ränteavdrag föreslås att avvakta införandet för närvarande.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar föreslå Kommunfullmäktige besluta

att ta ett inriktningsbeslut att ställa sig positiv till en koncernbildning men avvakta införandet vid rådande räntebegränsningar,

att ge Kommunledningsförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för bolagisering av tekniska kontorets huvuddel och ta fram en genomförandeplan med målbild för verkställande 2020-01-01.

Sara Schelin
Kommunchef

Jan Häggkvist
ekonomichef